

- **системи блокчейн:** технології блокчейн забезпечують прозорість та незмінність записів про транзакції та контракти, що значно ускладнює корупційні схеми.

- **захищені канали для повідомлень про порушення:** платформи для анонімного інформування про зловживання дозволяють виявляти корупційні порушення, не піддаючи ризику викривачів.

Реалізація системи доброчесності в секторі безпеки та оборони за допомогою інформаційно-комунікаційних технологій сприяє не лише боротьбі з корупцією, але й створенню міцної основи для підтримки довіри до військових структур серед населення і міжнародних партнерів.

Інформаційно-комунікаційні технології відіграють одну з вирішальних ролей у формуванні доброчесної культури та запобіганні корупції в секторі безпеки та оборони України. Використання ІКТ не лише забезпечує прозорість та ефективний контроль, але й сприяє вихованню етичних принципів, які є основою стійкості та надійності військових структур. Завдяки впровадженню цифрових технологій Україна може знизити рівень корупції та посилити обороноздатність, що є критично важливим для національної безпеки. [3]

Список використаних джерел

1. Швачич Г.Г. (2017) Сучасні інформаційно-комунікаційні технології;
2. Prozorro. Prozorro. URL: <https://prozorro.gov.ua/uk>;
3. Черніков Д. Ю. (2018) Інформаційно-комунікаційні технології як ефективний інструмент протидії корупції.

Бондаренко Олена Григорівна,

доцент кафедри правоохоронної та антикорупційної діяльності Навчально-наукового інституту права імені князя Володимира Великого, кандидат юридичних наук

СКЛАДНОЩІ ДОКАЗУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ, ПОВ'ЯЗАНИХ З КОРУПЦІЄЮ

Повномасштабна війна в Україні, що триває вже третій рік, загострила в нашому суспільстві відчуття великої справедливості. На сьогоднішній день, згідно соціологічних опитувань однією з важливих проблем в Україні, звісно після війни, люди називають корупцію. Так, за даними дослідження компанії Info Sapiens, 71,6% громадян нашої держави вважають, що корупції під час війни лише більше, а це є

вищим показником за аналогічний показник у 2022 році [1, с. 6]. Але не дивлячись на складні виклики воєнного часу, правоохоронні органи, антикорупційні установи та судові інституції і надалі продовжують працювати в штатному режимі та здійснювати всі необхідні заходи боротьби щодо порушення законодавства та захисту прав і свобод людини.

Питання щодо збору та оцінки доказів у кримінальних провадженнях, а особливо у воєнний час перебуває в нерозривному зв'язку з проблемою гарантій прав і свобод людини. Звернемось до положення ст. 62 Конституції України, де визначено, що обвинувачення не може ґрунтуватись на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь [2, ст. 62]. Тому проблема збору доказів у корупційних правопорушеннях є однією з найбільших складних у процесі розслідування. Докази, які отримані внаслідок істотного порушення прав та свобод людини, є серйозною перешкодою для встановлення вини та винесення справедливого вироку в корупційних справах. Недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посилатися суд при ухваленні судового рішення [3, ст. 86]. У зв'язку з цим важливо, щоб під час розслідування та судового процесу всі докази відповідали вимогам законодавства, а їхнє отримання не порушувало права та свободи осіб, до яких застосовуються ці докази.

Але якщо розглянути практику Верховного Суду України, то ми можемо проаналізувати, що у деяких рішеннях суд займає позицію, за якої положення ст. 87 КПК України можуть бути підставою для визнання доказів недопустимими не за будь-якого порушення процесуального закону, а лише у разі істотного порушення прав і свобод людини. В такому випадку суд повинен обґрунтувати, яке саме право чи свобода особи були порушені, звернути увагу на істотність даного порушення, і що саме обумовлює недопустимість доказу з обов'язковим посиланням на конкретну норму ст. 87 КПК України. Як приклад можна навести, постанову Верховного Суду від 17 жовтня 2023 року по справі № 455/844/16-к [4, с.1], де даний факт ми можемо простежити. Також 31 серпня 2022 року Велика Палата Верховного Суду прийняла Постанову у справі № 756/10060/17 [5 с.1], у якій вказано щодо допустимості висновку експерта у випадку призначення експертизи слідчим, який не входив до складу групи слідчих у кримінальному провадженні. Верховний Суд дійшов висновку, що сам факт процесуальної діяльності слідчого за посадою, однак не за процесуальним статусом, ще не свідчить про недопустимість результатів такої діяльності.

Розглянемо детальніше ті труднощі, які постають перед правоохоронними органами у зборі доказової бази. Один з основних аспектів, який визначає допустимість доказу, – це правильність і законність процедури його збору. Корупційні правопорушення часто є складними для виявлення, оскільки вони відбуваються у прихованій формі. Зазвичай такі злочини не мають очевидних фізичних ознак або наслідків. Наприклад, хабарництво може полягати в отриманні або передачі грошей, товарів чи послуг за допомогою прихованих каналів, а вигоди можуть бути зафіксовані лише у вигляді фінансових документів, що важко встановити без належного аналізу. Корупціонери використовують складні схеми, щоб приховати свої незаконні дії, включаючи використання підставних осіб, офшорних компаній, банківських рахунків за кордоном і інших методів для відмивання грошей.

Ще однією суттєвою проблемою для розслідування корупційних правопорушень є недовіра громадян до правоохоронних органів і судової системи, особливо в нашій країні, де корупція є загальною проблемою та ще й в період війни. Люди часто не бажають співпрацювати зі слідчими або подавати заяви, оскільки вважають, що система правосуддя не є ефективною або справедливою. А це в свою чергу призводить до браку свідчень. Свідки, які можуть давати потрібні покази, часто бояться помсти чи погроз, зокрема через можливі наслідки для їхньої безпеки чи безпеки їхньої сім'ї та близьких. Це також значно ускладнює доказування корупційних правопорушень у судовому процесі. В таких випадках важливо забезпечити належний захист для свідків корупційних правопорушень та антикорупційних активістів, що в подальшому зменшить страх і збільшить кількість випадків, коли про корупцію стане відомо.

У багатьох випадках корупційні правопорушення відбуваються в умовах недостатнього нагляду антикорупційними органами за діяльністю державних службовців чи підприємств, що породжує високий рівень латентності. Без належного аудиту або контролю за державними фінансами, видачею дозволів, закупівлями, іншими адміністративними процесами в державі, корупційні дії можуть залишатися невиявленими. Латентність може також виникати через відсутність кваліфікованих кадрів або через недостатньо ефективні механізми боротьби з корупцією. Це призводить до того, що ми не можемо оцінити в повному обсязі масштаби корупції, а також розробити адекватну та дієву стратегію боротьби з нею. Також латентність корупційних злочинів дозволяє злочинним мережам функціонувати протягом тривалого часу без виявлення. Це створює

відчуття безкарності серед державних службовців, політиків та бізнесменів, що лише підвищує загальний рівень корупції в країні.

Труднощі доказування корупційних правопорушень в Україні є серйозною проблемою, що ускладнює боротьбу з нею та забезпечення правопорядку в державі. Основними перешкодами є складність збору доказів, політичний вплив, відсутність прозорості, а також недостатня безпека для свідків. Тому подолання цих труднощів потребує комплексного підходу, а саме антикорупційне законодавство потребує реформування та вдосконалення, а процес доказування корупційних правопорушень необхідно покращувати, враховуючи умови воєнного стану та розвиток інформаційних технологій. Тільки за допомогою комплексного підходу можна подолати ці труднощі та створити умови для боротьби з корупцією на всіх рівнях.

Список використаних джерел

1. Корупція в Україні 2023 р.: розуміння, сприйняття, поширеність. Звіт за результатами опитування населення та бізнесу. URL:<https://www.sapiens.com.ua/publications/socpol-research/309/>

2. Конституція України : Закон України від 28 червня. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL:
<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>

3. Кримінальний процесуальний кодекс України від 21.11.2024 р. ст.ст.86,87 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/>

4. Постанова Верховного суду України від 17 жовтня 2023 року. Справа № 455/844/16-к. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/>

5. Постанова Верховного суду України від 31 серпня 2022 року. Справа № 756/10060/17. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/>